

Newroze Pîroz bo!

Mîtolojiya Newroze

Cemal AYDIN

Naye ra zaf dem raver, bi nameyê Dehaqî yew qiralê zulimkar beno. No qiral şarê ke binê hukmê qiralîya xo de yê, înan rê gelek teda û zulim keno. Rojê nê qiralî de yew nêweşîya girane vejîna. Her di hermeyanê ey de di marî peyda benê. Nê marî gama ke benê vêşan, hema canê Dehaqî de dirbetean akenê û ci ra gonîya ey şimenê. No kî deşê bêtarîfî dano Dehaqî. No semed ra Dehaq veng dano heme hekîmanê welatê xo û înan ra dermanê nêweşîya xo wazeno. Peynîye de yew hekîm wirzeno ra vano "Qiralê mi, eke ti her roje mejgê di xortan bivecê û biyarê nê maran dê, dezê to gelek beno kêmi." 5

MEMÊ ALO

Hacer PETEKKAYA

Beno nêbeno. Beno nêbeno, di keyney benê. Şinê jew îni ser, şinê îni ser xo rê awke. Ewneê awke ra. A vana:
- Ez xasek ane.
A bîne vana:
- Ez xasek ane. Ju ja ra vana ke:
- Nê ti rind a ne jî a rind a. Keyno mîyo de Zîna Zîndanî rind a, lajeko mîyo de Memê Alo rind o. Ê bi xo keynê perîyan ê.
Vanê:
- Bê ma hele Mem û Zîn ya bîyam pêhete, en bol kamcîn rind o... 7

Adem Karakoçi ra CDya Yewine

CDya yewine ya Esrarê De-yîre bi nameyê "Lêlawe" vejîya. CD de bi nameyê Gula m', Zurayîn, Payîz û Zerrîzîzey, Bêrtîje, Tew Tew Nazîkê, Sitî, De Mi r' Vaj, Lome, Hazir û Nazir ê Kamî ya? û Xoravî-yartîş, des deyîrî estê. Heme deyîrî safî kirdkî yê. 3

rojnameyo kulturî yo 15 roje NEWPEL

15-31 Adare (Mart) 2013

Hûmare: 49

Vaya / Fiyat: 1 TL

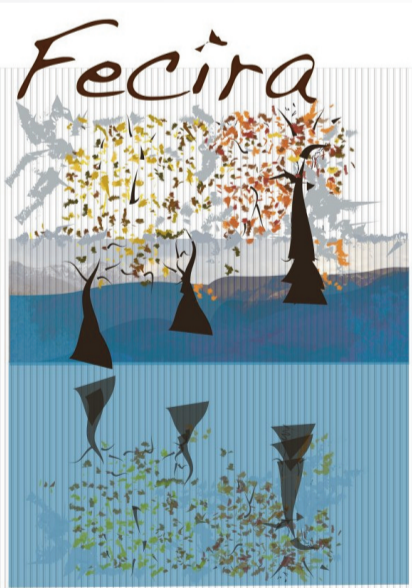
Radyo û Televîzyonan de Weşanê Kirdkî - 2

Enwer Yilmaz: "Şarê Ma Hema Newe-Newe Ziwanê Xo Meraq Keno"

Enwer Yilmaz: "Merdimo ke xo ra bawer bikero û ziwanê xo ra hes bikero zaf zehmetî nêanceno. Ez nêvana mi zehmetî nêante la merdim bala xo bido karê xo, ê çiyê bînî nînê çimê merdimî. Ez xebata xo de formanê standardan xebitnena. Qeydeyî ke Grûba Xebate ya Vateyî tespît kerdê xebitnena. Ez her roje xebiranê xo tirkî yan kurmancî ra gêna. Ez nînan açernena kirdkî. Roje bena ez qasê yew rojnameyî xebiran açernena. La embazê ma yê kurmancan de na zehmetîye çin a. Çunke ê xebiranê xo ajansan ra wina amade

kurmancî gênê. Tabî no hem zehmet aseno hem zî semedê mi awantaj o. Çimkî ez bi nê açernayîşî xeletîya xo vînena û rast kena. No mi rê bîyo tecrubeyêko baş." 4

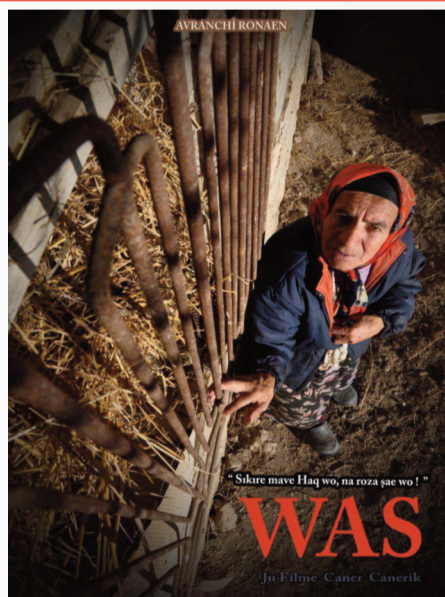

Dêrsimî ser o Di Fîlmî

mintîqa keno? Dokumanter de seba ke cewabê nê persan bêre dayene, yew dawa Şikakan de cuya rojane ya Besna û her di kênananê aye Devrîm û Meleke nîşan dîyeno. Dokumanter, sey ropotrajî saz bîyo.

Fîlmê yewin **Fecîra** fîlmêko dokumanter o. Fîlm bi kirmanckî (zazakî) yo la cêrnuşteyê xo bi îngilizkî û tirkî yê. Fîlmê **Fecîra** ke 40 deqayî derg o, hetê dîrektor Pîran Baydemirî ra ancîyayo. Fîlm de persê gelo tertele-yê Dêrsimî yê serra 1938î tena yew xatira ra îbaret o? Munzuro ke bi awbendan nefesê ci ameyo birnayîş, ewro senî tesîr ro şarê

Fîlmê diyin **Vaş** ke hetê Caner Canerîkî ra ancîyayo zî dokumanterêk o. Ziwanê fîlmî kurdî (kurmancî û zazakî) yo. Fîlm cuya di wesnîyan ser o saz bîyo. Fatma û Besere di wesnî yê. Badê ke mêrdeyê înan mireno, mecbur manenê ke pîya biciwîyê. Serranê 1990an de dewlete zî dewê kurdan veşnayê û wêran kerdê. Her di wesnî mecbur mendê ke şîrê yewna dewe

de biciwîyê. Tena yew mangaya înan esta. Her di wesnîyan seba mangaya xo vaş çînayo û vernîya axurê xo de lod kerdo. Seba ke heywanê şarî nêre vaşê înan nêwerê her di wesnî nobeta loda vaşê xo gênê. Gama ke wesnî nobete gênê dewijî zî yenê verê înan de kom benê û her kes hîkayeya cuya xo qisey keno.

**EDÎTORÎ
RA**

Roşan LEZGÎN

Demeyê vetişê Newepelî de ma gelek serebutê tehl û şîrinî ci-wîyayî, gelêk tecrubeyê ma vira-zîyayî. Ez wazena qalê çend serebutan bikerî, wa tarîxî rê sey yew notî bimanê.

Destpêkê vetişê Newepelî de ma her hûmare ra qasê 100-150 hebî şawitêne Çewlîg. Yew xortê ke lîse de wendêne rojname qeweyan ra, esnafan ra çarnayêne, heme zî rotêne. Heba rojnameyî yew TL bî, nîme ey rê bi, nîme ma rê şawitêne. Hem wendoxan rê, hem rojnameyî rê hem zî vilakarî rê faydeyê xo bîyêne. La badê çend hûmaran, xebere ameye ke yew polîs lajekî teqîb keno, rojnameyan ci ra gêno û ey tehdîd keno ke vila nêkero.

Ê polîsî hûmarê 4 û 5. pîya lajekî ra girewtî. Heta ke eynî merdim şibi Bilgi Kitabevi ra ra zî Newepel arêdabi berdbi.

Ez û Bîlal ma weriştî şî Çewlîg. Badê ke ma derheqê nê polîsî de melumatî arê dayî, ma şî verê amirê asayîşî. Ma hal û mesela amirê înan rê qisey kerd. Tabî, camêrdî îtiraz kerd, va, polîs

nîyo, eke polîs bo, gama ke dest bido rojnameyî ser ganî zabîb bigîro. Va, beno ke merdimêk xo dekerdo rolê polîsî û rojnameyî lajekî ra girewtê. Ma va, eke wina yo, merdimêko sivil eşkeno Çewlîg de xo bikero rolê polîsî, şima nê merdimî tespît nêkerê, na bena kêmanîya şima ya hîna pîle.

Ma şî şubeyê komela heqanê merdiman yê Çewlîgî de melumat da çapemenîye. Dima ma şî dozgerîye de gerre kerd. Êdî kesî eleqeyê Newepelî nêkerd, la dima sewbîna behaneyî peyda kerdî û lajek tersna. Kitabroşî zî tersan ra va, ez nê rojnameyî nê-roşena. A roje ra nat ma qasê 30 hebî şawenê Çewlîg, tena yew kafeya kulturî de roşiyênê.

Çîyo ecêb, nê polîsê ke dest nayêne rojnameyê ma ser, o zî kird (zaza) bi, şarê yew qezaya Xarpêtî bi. Tu selahîyetê ey ke dest bido rojnameyî ser çin o. La polîsîya xo suîstîmal keno û bi hawayêko bêqanûnî nêverdano rojnameyo ke bi ziwanê baw û kalanê ey vejîno vila bibo. Tayê embazan va, nê polîsî vato, çira no rojname vano zazayî kurd ê, coka ez nêverdano vila bibo.

Destpêk ra ma hertim rojname şawenê Xarpêt. Jîyan Kitabevî esto, ma uca yê rê şawenê. Verê cû ge-ge ma dayêne mînîbuse,

Xarpêt de termînalê mînîbusan de buro de ronayêne, yew mamostayê ma esto, şîyêne uca ra girewtêne, berdêne Jîyan Kitabevî. Dima ma ewnîya ke zehmet beno, ma êdî pê kargo şawit, heqê kargo 12.5 TL yo. Ma 15 hebî rojnameyan şawenê, eke heme biroşiyê, 5 TL kitabroşî rê 10 TL zî ma rê yê. Hetanî hûmara 46. tim wina bi. La seba ke pê posta erjan o, ma zî hetê madî ra tengane de bî, coka ma hûmara 47. pê posta şawite.

Rojnameyê her cayî şî resa cayê xo la yê Xarpêtî nêşi. Xarpêt ra ma gêrayî, va, rojname nêameyo. Ma va, zehmet nêbo, şîrin postaxane ra bipersîn. Wayîrê Jîyan Kitabevî şî postaxaneyê Xarpêtî, pers û persîyar kerd, la tu rêçe nêdî. Paketa rojnameyê ma bîye vîndî şîye.

Xarpêt de yew embazê ma esto, mamostayêko erjaye yo. Seba ke postaxane de şinasîyê ey estê, o bi xo werzeno şino. Teqîb kenê, gêrenê. Axir ewnîyenê ke paketa rojnameyê ma ha postaxane de yew goşeyê kolîyanê bêwayîran de. Yanî memurê postaxaneyî wezîfeyê xo suîstîmal kenê û bi zanayîş rojname vila nêkenê.

Embazî vanê, nê memurî zî kird (zaza) ê, şarê a qezaya Xarpêtî yê. Polîsê ke Çewlîg de we-

zîfe keno, hemşerîyê ey ê. Memurê postaxaneyî ewnîyenê ke rojname bi ziwanê înan o, nêwazenê rojname vila bibo.

Tayê merdimî estê, nuştayanê xo de vanê, hende rojnameyê kurdan estê, qey yew rojname bi zazakî nêvejîyeno? Nika ke rojname bi zazakî esto, werzenê asteng kenê. Na rey vanê, ey la çira yew televîzyon safî bi zazakî çin o!

Madem mi qalê serebutan kerd, ez yewna zî îlawe bikerî. Ma ke hûmara yewine vete, Dîyarbekir de ez çend qirtasîye û rojnameroşan ra gêraya. Mi va, eke mumkin o, nê rojnameyî zî standê xo de ronîn. Eke roşîya nême şima rê nême bidîn ma. Wayîrê yew qirtasîye ke hem malimîye keno hem zî ê karî keno, bi hêrs va "Qey şima wina cîya rojname vejenê? Azadiya Welatî de binusîn! Ez tena yew rojnameyê kurdan roşena." Mi va, "Zaf normal o ke çend tene rojnameyê kurdan estbê." Mi standê rojnameyan nîşanê ey da û mi va, "Mamosta, dê hela biewnîye, da-vîst tene rojnameyê tirkan estê. Ti hemîne roşenê. Qey yê ma kurdan di hebî bê, qîyamet werzeno?" Labelê mamostayî fek îtirazê xo ra veranêda û rotîşê Newepelî qebul nêkerd. No mamosta zî kird (zaza) bi.

X A Ç E P E R S

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										

CORA-CÊR

- 1) Dara şîlane, dara ke şîlanî ci ra benê
- 2) Ameyîş, eksê "şiyene" - Mîyanê "hewr"î

- 3) Cehde, cayo ke merdim piro şino yeno - Doste; birake
- 4) Mîyanê "hîne"yî - (Me- cazkî) çîyê werdişî, nan-sole
- 5) Datîza, lajê apî - Hişyar, keso ke hewn de nîyo

- 9) Mam, dat, birayê babîyê merdimî - (Sînema û fotograf de) mîyanê çarçewa girewtîşê manzara
- 10) Hacetêkê cite - Vosn, qoç

ÇEPA-RAST

- 1) Mîyanê kirdan de efsaneyêk (Goreyê na efsane, way û bira Deştê Dîyarbekirî ra pesê xo benê Koyê Sipî de çerênênê, eynî roje peyser anê.)
- 2) Îtîqadê xo bi Homayî ardiş, bawerîye - Mîyanê "pûne"yî - Pêr, baw, babî
- 3) Kîşte, het, ver - Eserêkê sehneyî yo xemnako trajîk
- 4) Bi fariskî eyne, eynik - Çengal, şîşa kilmeka ke pê tentene virazenê

- 5) Keso ke razî nîyo, eksê "razî"yî - Labelê, feqet, ema
- 6) Prefikso ke nameyan ra sifet virazeno (sey "zern" û "zernên", "sêm" û "sêmên") - Nameyêkê cinîyan - Herfê bêvengî yê "edîb"î
- 7) Ristim, rîştele, rîç, helq - Rêwike, meşka qijkeke
- 8) Camêrdo ke karê awanîye keno
- 9) Berey, eksê "rew"î - Cinîya ke roje ya, rojîye
- 10) Awke - Cenet, cayê ronîştene

Cewabê Hûmara Verêne

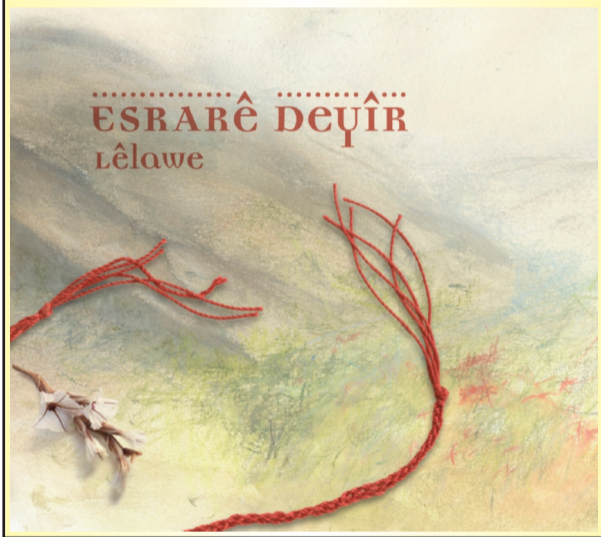
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	D	Î	K	S	I	L	Ê	M	A	N
2	Î	N	A	N		E	L	E	Q	E
3	Y	A	R		A	M	E	Y	Î	Ş
4	A	D	A	P	T	E		W	T	R
5	R		Z	E	L		S	E		B
6	B	Î		L	E	H	Î		Ç	Î
7	E	D	A		T	A		M	E	Y
8	K	Î	R	A		K	R	E	M	A
9	I		A	L	E		E	R	E	Y
10	R	A	M	Î	Y	A	Y	E	N	E

Adem Karakoçi ra CDya Yewine

CDya yewine ya Esrarê Deyîre bi nameyê "Lêlawe" vejîya. CD de bi nameyê Gula m', Zurayîn, Payîz û Zerrîzîzey, Bêrtije, Tew Tew Nazikê, Sitî, De Mi r' Vaj, Lome, Hazir û Nazir ê Kamî ya? û Xoravîyartîş, des de-yîrî estê. Heme de-yîrî safî kirdkî yê.

Enstrumanê ke eseran de ameyê bikardîş, tena çar heb ê. Adem Karakoçi solîstî û kompozîsyon de, Tariq Orduyî tembure û vokal de, Sonja Boesnach kontrabas û baterî de, Allesio Cazetta gîtare de û Stefan Mattigî duble bass de ca girewto. Heme eserê ke CD de ca gênê studyo de bi hawayêko ganî ameyê qeydkerdîş. Deyîre Ademî hetê melodî ra qaydeyê kurdan (rojhelatî) ê la bingeyê terzê rojawanî ser o ronîyayê.

CD Ewropa de hetê UNIT Records ra, Kurdistan û Tirkîya de zî hetê Kalan Muzîk ra vila bena.

Kocaelî de Atolyeya Fikrî ya Wendekaran

Wendekarê kurdê zazayî ke şaristanê Kocaelî (Îzmît) de wanenê, teşrîna 2012î ra nat her hewte roja şeme yenê têhet û yew tema ser o suhbet kenê. Wendekaran nameyê nê kombîyayîşanê xo "Atolyeya Zazakî" ronaya.

Her kombîyayîş de teqrîben da-vîst wendekarî yenê têhet û mewzûyanê sey tarîx, zîwan, gramer, edebîyat, folklor, şexsîyetê zanayeyî, hunermendî û sî-yasetkaran ser o suhbet kenê.

Unîversîteya Alpaslanî ya Mûşî zî Dest bi Perwerdeyê Kurdkî Kena

Enstîtuyê Zanistîyanê Sosyalan yê Unîversîteya Alpaslanî ya Mûşî warê kurdkî (kurmancî û kirdkî) de seba lîsansê berzî 25 wendekaran û seba malimîya dersa weçîna ya kurdkî (kurmancî û kirdkî) zî 100 hebî wendekaran gêna.

Na reya verên a ke Unîversîteya Alpaslanî dest bi perwerdeyê

kurdkî kena. Muracatî rojanê 8-14 adare de benê. Roja 15 adare 2013 de zî hem îmtîhanê nuşteki hem mûlaxat pîya benê.

Goreyê muracatî û serkewtişê îmtîhanî ra wendekere kird û kurmancî yenê girewtene.

Unîversîteya Alpaslanî her di lehçeyê Bakurî yê kurdan binê nameyê "kurdkî" de qebl kena.

Ferhengê Kurdî (Zazakî)- Tirkî & Tirkî-Kurdî (Zazakî) yê Cêbe Vejîya

Ferhengê Kurdî (Zazakî)-Tirkî & Tirkî-Kurdî (Zazakî) yê cêbe vejîya. Herçiqas ebadê ferhengî qijek bo zî muhtewayaya xo dewlemend a; tede 16.653 madeyî estê. Qismo verên kirdkî-tirkî, qismê diyin tirkî-kirdkî yo.

Kaxida ferhengî şamuaya sipî ya 70 gr, ebadê xo 8 x 11 cm, qabê xo zî plastîk o. Yanî ferheng malzemeyo tewr kalîteyî ra yeno pê. Qasê yew paketa cixara yo ke merdim eşkeno biasanî hertim cêba xo de biçarno. Ferhengêko wina qijkek kirdkî de ihtîyac bi.

Dest ra herînayîş de vax xo 10 TL yê.

Pê posta zî mîyanê Tirkîya û her cayê dinya de vax xo 10 TL + 5 TL heqê posta yo.

Seba waştîşî, tel: 0412 223 03 69 & e-mail: rlezgin@hotmail.com

Ferhengek

berih (n): kullanım sahası olan açık arazi

bêsexbîrî: israf, tedbirsizlik, rasgele

caran: hiçbir zaman

êretî: muvaketen, iğreti

fîrêze (n): anız

hêle (m): oyun sahası; meydan

heste (n): kemik

lîmin, -e: bulanık

pirpar (n): semiz otu; pirpirim

puş (n): kurumuş ot; sap

rojname (n): gazete

seba: için, dolayı, nedeniyle, sebebiyle, ötürü

qixî (m): öksürük

terke (n): ekin

tov (n): tohum

zavane (zafane): çoğunlukla, genellikle

debare (m): geçim

nêkela: yoksa

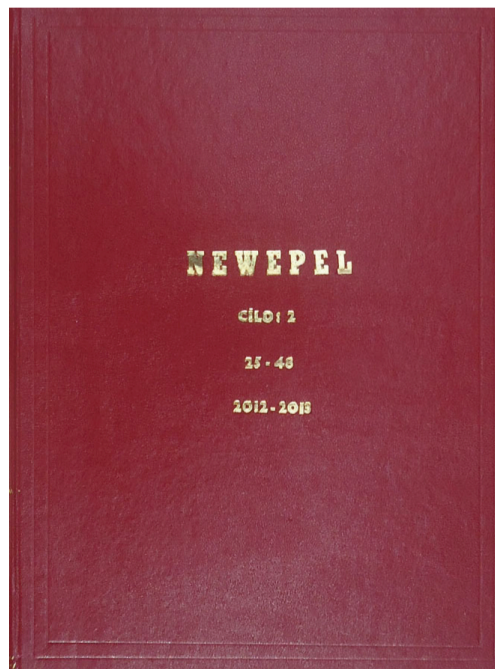
Cildê Diyin yê NEWPELÎ Vejîya

Tam di serrê rojnameyê yewin yê safî kirdkî **Newepelî** tamam bîyî û cildê diyin yê **Newepelî** ke 24 hûmaran ra yeno pê, vejîya. Yanî cildê diyin yê Newepelî hûmara 25 ra hetanî hûmara 48. yo.

Seke yeno zanayene, pêrar roja 15 adare 2011 de rojnameyê ma **Newepelî** ke tarîx de rojnameyo tewr verên yê kirdkî yo, dest bi weşanî kerdbi û bi hawayêko perîyodîk her pancê rojan ra yew hûmare weşanîyabî. Bi hûmara 48. ke roja 1 adare 2013 de weşanîyabî, diserrîya **Newepelî** debîye.

Ma waşt ke heme hûmaranê rojnameyî ke serrêk de vejîyayê, sey cildê diyin bikîn xizmetê wendox, cigêrayox û arşivkaran.

Kesê ke wazenê bibê wayîrê

cildê rojnameyê **Newepelî**, wa adresa newepel@hotmail.com rê binuşî.

Vax xo cildê **Newepelî** 40 TL yo.

Roşan Lezgîn, Ferhengê Kurdî (Zazakî)-Tirkî û Tirkî-Kurdî (Zazakî), Weşanxaneyê Roşna, Diyarbekir 2013, 358 rîpelî

Enwer Yilmaz: Şarê Ma Hema Newe-Newe Ziwanê Xo Meraq Keno

Roportaj: Roşan Lezgîn

Merheba Enwer, ez wazena ma derheqê weşana kirdkî ya radyo û televizyonan de yew suhbet bikîn. Wa vejîyo meydan, ka hela hetanî ewro radyo û televizyonan de kirdkî çiqas ca girewto. Ti zî nê warî de xebitîyenî. Na çarçerwa de persê mi estê la eke verî keremê xo ra seba wendoxanê ma ti xo bidî şinasnayîş baş beno.

Merheba keko. Ez serra 1980 de Dîyarbekir de ameya dinya. Ez bi eslê xo qezaya Çewlîgî Dara Hênî ra ya. Mi hetanî lîse wendo. 2007 ra pey mi eleqeyê xo da ziwanî ser. Mi hem esnafî kerdêne hem zî goreyê xo kirdkî de tayê çî nuştêne. Badê ke hayîya mi bî ke nuştîşê kirdkî de standardîzasyon esto, mi waşt ke rastnuştîşê kirdkî bimusi, no semed ra ez şîya kurs û mi perwerde dî. Heta vîrê mi ra nêşino, mi kitabo verên zî bi deyn girotibî. Nuştayê min o verên **Newepel** de weşanîya. Mi wexto ke nuştayê xo rojname de dî cesaretêko pîl tira girot. **Newepel** ra dima, nuştayê mi **Azadîya Welatî** de weşanîyayî. Mi xebata xo ya kirdkî ser o dewam kerde. Cuwa pey mi çapemenîye de bi kirdkî dest bi xebate kerd. Nizdîyê di serrî yo ke na xebata mi dewam kena. Nika zî ez hem Gun Tv de bername vîrezena û hem zî ge-ge rojnameyan de nusena.

Ti eşkenî keremê xo ra derheqê Gun Radyo û Gun Tv de bineyke melumat bidî? Key ronîyayê, yê kamî yê? Çi weşane kenê? Sehaya weşana înan çî ya?

Xeta Gun Tv xetêka muxalif a. Gun Tv û Radyo serra 2002 de ameyê ronayene. Wayîrê Gun Tv û Radyo, ma eşkenî vajî şarê ma yo. Weşanê Gun Tv û Radyo heta nika satelayt de cayê xo nêgirot. No semed ra tena herema ma de yenê temeşa kerdene. Semedo ke kurdî qedexe bî coka Gun Tv weşana xo ziwanê tirkî de kerdêne la 2006 ra pey ke bineyke serbestî virazîya, Gun Tv zî dest bi weşana kurdî kerd. 23 adare 2006 de bernameyê "Dergûşa Çandê" safî bi kurmancî amede bi. Nê bernameyê ra dima Tirkîya de reya tewr verêne bi kurdî reklam û belgefilmî zî weşanayî.

Kirdkî de bernameyo tewr verên 2010 de "Vîr û Vînayîş" bi. No bername hetê Mehmet Şahîni ra amede bîyê, muhtewaya bernameyê zî xeberî û çîyê aktuelî bî. Xora formatê Tv, bi giraniye xeberî û çîyê aktuel ê. La mi gore bes nîyo hema zî tayê programê

Enwer Yilmaz

tirkî estê. Hedefê Tv weşana mîyanneteweyî ya. Hedefo bîn o tewr muhîm zî weşangerîya zaf-ziwanî ya.

Gelo ti eşkenî behsê programê ke to hetanî nika viraştê bikerê? To reya verêne key dest pêkerd? Hetanî nika çend programî viraştî? Yê radyoyî cîya yê televizyonî cîya behs bike.

Wexto ke mi newe dest pêkerd, Gun Tv de tena programê "Dimilkî Panorama" ke hewte ra reyêk weşanîyayêne estibi. Ma "Vîr û Vînayîş" zî îlawe bikîn, benê di programî. Mi semedê karê televizyonî perwerdeyêk nêdîbi la semedo ke derdê mi ziwan bi, ca de mi dest bi karê programî kerd. Mi bi programê "Vateyo Newe" dest bi xebate kerd. Mi "Panaroma" zî na xo milî ser. Her di programan ra teber, mi programê xususî zî viraştî. Yanî goreyê hewceyîye ra ma nê programî kerdêne dewre. "Vateyo Newe" û "Dimilkî Panorama" hewtane yê. Rodyo de zî hewte de di rojî Songul Gunay programêkê waştîşan (istekler) virazena. Sewbîna programê ma yê Tv zî ca de Gun Radyo wa gire dîyenê û uca ra vengê ma reseno şarî. Dima ra mi ewnîya ke hem bes nîyo û hem zî sîstematîk nîyo, badê cû ma embazan dir pîya qerarê dayîşê xeberanê rojaneyan girot. Ma fek Panaroma ra verada. Ez nika hewte de panc rojî, her roje saete 17:30 de bul-

tenê xeberan hedre kena. Hem edîtorîya bultenî hem zî pêşkêşkarîya bultenî kena.

Muhtewaya "Vateyo Newe" çî bî? Derheqê çî de bî?

Programê "Vateyo Newe" de ma giranî sîyasetî ser o meymanan dir suhbet kerdêne. No programê ma goreyê îhtîyacî keweno dewre. Mavajîn rojevêka germ û xususî esta. A roje ez pê ê programî kewena weşane. Programo taybet zî yê kultur û edebîyatî yo. Giranî mewzûya ke ziwanî ser o bo, ma pê nê programî virazenî. Mîsal, ma par Çewlîg de 16 programî viraştî, formatê ci no qeyde yo.

Zehmetiyê to yê şexsî çî yê? Nika çî tecrubeyê to vîrazîyayê?

Merdimo ke xo ra bawer bikero û ziwanê xo ra hes bikero zaf zehmetî nêanceno. Ez nêvana mi zehmetî nêante la merdim bala xo bido karê xo, ê çîyê bînî nîne çimê merdimî. Ez xebata xo de formanê standardan xebitnena. Qeydeyî ke Grûba Xebate ya Vateyî tespît kerdê xebitnena. Ez her roje xeberanê xo tirkî yan kurmancî ra gêna. Ez nînan açernena kirdkî. Roje bena ez qasê yew rojnameyî xeberan açernena. La embazê ma yê kurmancan de na zehmetiyê çin a. Çunke ê xeberanê xo ajansan ra wina amade kurmancî gênê. Tabî no hem zehmet aseno hem zî semedê mi awantaj o. Çimkî ez bi nê açernayîşî xeletîya xo vînena

û rast kena. No mi rê bîyo tecrubeyêko baş.

Programê ke to meyman girewtêne, hetanî nika nê meymanî kamî bî, şima derheqê çîyê de suhbet kerdêne?

Mi heta nika warê edebîyat û ziwanî de Roşan Lezgîn, Malmîsanij, Deniz Gunduz, İhsan Espar, Haydar Diljen, Qemer Erdogan, Seyîdxan Kurij, M. Sidiq Kaya, Mehmed Nêşite, Netice Altun, Mutlu Can, Muzafer Xeylanij, Sebaheddin Gultekîn, Bedriye Topaç, Xeyredîn Altun, Mehmet Şahîni û Zerweş Asnaw kerdî meyman. Polîtîka û sîyaset de zî bi giranî parlamanterî, tayê analîstê sîyasetî û akademîsyenî kerdî meyman. Ez eşkena vajî ke mi nêzdîyê 100 kesî kerdê meyman. Hewce nêkeno nameyê hemîne bihûmarî.

Gelo çiqas merdimî nê weşanan teqîb kenê, têkilîya şima temaşekaran reyde vîrazîyena?

Na xebate ra pey ma reaksiyonê holî girotî. Ge-ge merdimê mi vanî "Ti qey sey ma çîsey nêkenî?" Ez zî vana "O wext dêrsimî yan zî sêwregîjî mi ra baş fam nêkenî." Dîyarbekir de kirdê ma zaf ê. Wexto ke ma kewenê dîyalog, şar ma ra hîna zêde xizmet wazeno. Ma giranî formatê xeberan de xebate kenê la sewbîna kiştan de zî gereke programê kirdkî bêre viraştene. Ganî semedê tutan û kulturê ma ser o xebate bêro viraştene. Heto bîn ra, nê îmkanî ke kewtê ma dest gereke ma canêverdê û hîna zêde aver biberê. Şexsî zaf muhîm nîyê la şar ci ra îstîfade bikero û ma rê duayêk biwano ma rê bes o. Karê ma karêko tarîxî û wijadanî yo. Tu menfatê ma tede çinî yo. La nê gureyî rê kadroyî lazim î. Ma nêvajî qey çew çîyêk nêkeno. Vere cû ma xora na perse pers bikerê, gelo ma se kenî û çendêkê nê îmkanan ra îstîfade kenî?

Gun Radyo û Gun Tv de sewbîna çî programî vîrazîyayê, kamî nê programî vîraştê, key weşanîyayê? Ê ke dewam kenê estê?

Semedê kirdkî mi behs kerd. Ê bînî kurmancî û tirkî yê. Nizdîyê des programê kurmancî estê. Her roje bultenê kurmancî esto. Çar aşmî verê cû ma dest bi bultenê kirdkî kerd.

Yeno mi vîr, çend serrî verê cû çend hebî xortan Gun Radyo de hewte ra reyêk yew programê şîiran viraştêne. Heta reyke sey mêmanî veng mi zî daybî, ez ameya mi şîirî wendî. Xebera to ci ra esta?

>>> r. 5

>>>

Rast a, embazê ma Cuma Kiliç radyo de program viraştêne. Formatê programî edebîyatê kirdkî bi. O program dorê serrêk dewam kerd. O embazê ma esas de gureyê kameramanîye kerdêne. Verê cû zî mi va, nika rodyo de tena programê waştîşî esto. La ez eşkena vaji rodyo de deyîrê kurdî hema nîme zazakî û nîme zî kurmançî yê.

Gun Radyo û Gun Tv ra teber, Dîyarbekir de sewbîna radyo yan televîzyonan de programê kirdkî estê? Eke estê çî yê?

Corayê zanayîşê mi ra Tv 21 de mamosteyê kîmya Necatî Güvenc programê "Eğitim Gündemi" vira-zeno. Uca de ge-ge suhbetê kurdî benê. Eke meymanê ey biwazî kirdkî û kirdasî qîsê bikerî înan dir o qeyde qîsê keno la formatê programî tirkî yo, gorayê ihtîyacî ra format ge-ge bedelyeno. Ancî Dîjle Tv de programêk bi nameyê ci "Tijda" esto. Aygul Deniz Akyol ê programî virazena, hewte ra rojêk bi formatêko serebest vira-zîyeno.

Ez semedê xebata şima ya Newepelî û eleqeyê şima spas kena.

Seba ke weşana kirdkî ya radyo û televîzyonan bizê-diyo, pêşniyazê to çî yê?

GunTv û Radyo no xusus de zaf muhîm ê, tîya de îmkanê ma esto la ganî kadroyî zî bibê. Kirdkî de kadroyî zaf kêmi yê, şarê ma hema newe-newe zîwanê xo meraq keno û xortê ma zîwanê xo ser o şuxulîyenî. Ma zîwanê xo mekteb de nêusenî, no ma rê zaf dezavantaj o. La ganî ma zî mevinderî û bişuxulîyî. TRT6 kirdkî de tayê bername weşaneno la zîwanê ma xerepnenê. No semed ra gereka ma nê gureyî bikerî. Her kes goreyê xo ra şîweyêk bişuxulno, qetîyen aver-şîyayîş nêbeno. Ma rê tv û radyoyê ke misêwa kirdkî de weşana bikerî lazim ê. Gerek dewlemendê ma bêrê pêhet û tv û radyoyan ronî. Eke tv û radyoyê ma bibê, ma eşkenî kirdkî de her çeşîd bername bivirazî û ma do nê tv û radyoyan bikîn sey mektebî. Ti zî zanî, gerek pere bibo, no xusus de wezîfe, ê ke dewlemend ê, înan de yo. Ma gereka xo ra pers bikerê, gelo qey televîzyonêkê safî kirdkî çinî yo. Yeno vatene ke nêzdîyê da-des kanalê televîzyonê kurdan estê. La ti hema tv'yan de programanê kirdkîyan bîyarî pêser, tede yew tv'yê zazakî nêvejyeno. Yanî goreyê nufusê ma ra ma nê îmkanan ra îstîfade nêkenî. Her çî ra ver, ma gereka biwazê û çîyo ke kewt ma dest veranêdê. Çunke dinyaya ewroyîne de nê çîyî muhîm î.

Mîtolojîya Newroze

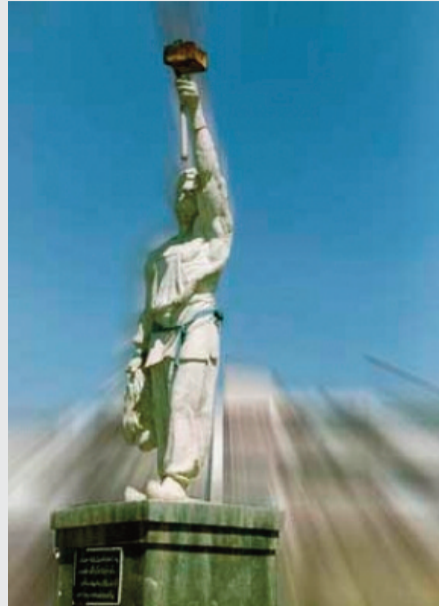
Cemal AYDIN

Naye ra zaf dem raver, bi nameyê Dehaqî yew qiralê zulimkar beno. No qiral şarê ke binê hukmê qiralîya xo de yê, înan rê gelek tede û zulim keno. Rojê nê qiralî de yew nêweşîya girane vejîna. Her di hermeyanê ey de di marî peyda benê. Nê marî gama ke benê vêşan, hema canê Dehaqî de dirbetan akenê û ci ra gonîya ey şimenê. No kî dejê bêtarîfî dano Dehaqî. No semed ra Dehaq veng dano heme hekîmanê welatê xo û înan ra dermanê nêweşîya xo wazeno. Peynîye de yew hekîm wirzeno ra vano "Qiralê mi, eke ti her roje mejgê di xortan bivecê û biyarê nê maran dê, dezê to gelek beno kêmi."

Dehaq bi nê vatişê hekîmî herket keno û ferman dano muhafizanê xo û ci ra vano "Şêrê xortê feqîr û fuqarayan tespît bikerê, dora kamî ke ameye înan ra di xortan bigêrê û qesabê mi rê biyarê. Qesabê mi kî mejgê nê xortan ci ra bivezo û şima do. Şima kî mi rê biyarê."

Muhafizê Dehaqî kî wina kenê. Şonê xortanê feqîr û fuqarayan tespît kenê. Dora kamî ke ameye înan ra di xortan gêne qesabî rê benê. Qesab kî mejgê nê xortan ci ra vejeno û dano muhafizanê Dehaqî. Muhafizê Dehaqî kî nê mejgan gêne û Dehaqî rê benê. Dehaq kî bi nê di mejgê xortan pîzeyê maran keno mird. Marî kî gonîya Dehaqî nêsipenê. Bi wina dezê Dehaqî kî beno kêmi.

No qeyde wina dewam keno şono. Labelê yew dem dima zereyê qesabî nê xortan rê veseno. Seba naye kî her roje nê di xortan ra yewî bi dizdîye verdano ra û ci ra vano "Birame û şo koyan de xo wedare. Eke Dehaq to bivîno hem to hem kî

mi kîseno." Herinda mejgê nê xortî de kî bi mejgê yew mîye keno pir.

Mabênê şarî de kî bi nameyê Kawayî yew asinkar beno. Şeş lajê Kawayî benê. Nînan ra panc lajanê xo dano Dehaqî û dore yena lajê xo yê peyênî ser. La Kawa nêwazeno ke lajê xo yê peyênî kî Dehaqî do. No semed ra muhafizê Dehaqî ra vano "Xora destê mi de yew lajê mi mendo. Ez wazena ke nê lajê xo bi destê xo Qiralî rê biberî û ci rê qirwan bikerî."

Muhafizê Dehaqî kî nê waştîşê Kawayî qebul keno. Ancax Kawayê asinkar mîyanê nê demî de tal nêvîndeno. Hema pêro şarê xo keno top û ci ra vano "Eke no nîya şêro mîyanê demê kilmî de destê ma de qet domanê ma nêmanenê. Ganî ma verê nê zulmê Dehaqî de sere wedarîme û zulmê Dehaqî orte ra bidarîme we. Ancax wina domanê ma zulmê Dehaqî ra xeleşîne." Bi wina Kawayê asinkar her kesî rê yew şîmşêr virazeno û her kesî keno çekdar. Xebere danê xortê ke koyan ra xo darto we kî. Senî roja lajê Kawayî yena, hema Kawa lajê xo û şarê xo gêno, hetê saraya Dehaqî ser şonê. Senî saraya Dehaqî ra de-

kewenê zere, hema hêrîş benê eskeranê Dehaqê zulmkarî ser. Kawayê asinkar kî reseno leyê Dehaqî û bi çakuçê xo sereyê Dehaqî parçe-parçe keno. Bi wina şarê xo yanî şarê kurdî zulmê Dehaqî ra xelesneno.

Dima pîya yew adirê girsî kenê we û dormeyê nê adirî de kom benê. Binê hukmê Kawayî de dormeyê adirê pîlî de govende gêne. Destê Kawayî de kî verbendikê Kawayî ke rengê xo yê ke kesk û sûr û zerd beno. No verbendik sey alaye vaydî-yeno.

Bi kilmîye mîtolojîya Newroze wina ya. Manaya Newroze kî kurdan de yena "roja newîye." Xora nameyê Newroze kî ewro bîle zaravaya kirmancî de yena eynî mana. Şarê kurdî na roja newîye kî vera zilm û zordarîye de xoverdayîşî û bi resayîşê azadîya xo vînenno. Xora mîtolojîya Newroze de kî no ameyo vatene. Şar binê rayberîya Kawayî de xo birêxistin kerdo û vera zulmê Dehaqî de sere dardo we û resto azadîya xo.

Eke ma ewro demo ke şarê kurd tede yo ra nîyadîme, ancîna eynî çî vîneme. Xozaya kurdan yena talan kerdene, çand û zîwanê kurdan yeno înkâr kerdene. Bi kilmî her çîye şarê kurdî hîna binê politîkaya îmha û înkârî de yo. Heta nika şarê kurdî ra kamo ke na politîka qebul nêkerda û ver de vîneto, yan ameyo kiştene yan kî ameyo hepis kerdene.

Bi kilmî demê mîtolojîya Newroze de çî ameyo ciwîyayene ewro kî o yeno ciwîyayene. Seba naye kî o dem şarê kurdî vera zulmê Dehaqî de se kerdo û senî resayo azadîya xo ganî ewro kî pêro kurdî wina vera neheqîye de sere biwedaro. Ancax wina bireso azadîya xo.

Ez îta ra Newroza şarê kurdî pîroz kena û bawer kena ke na Newroze azadîya şarê kurdî rê bibo wesîle.

Otobuse de

Remezhan YALINKAYA

Şewdirî hukmê şewe qedî-nabi. Tîje mîyanê şaristanî de merdimî nêvijînêne, rîyê xo yê roşnî nawitêne hemîne. Mewsîman ra wisar bi, tîje û şîlîye şer kerdêne. Yew şer zî mabênê merdiman û dinya de bi; demo nêzaneye ra nate dewam kerdêne.

Sey rojanê bînan yewna roje dest pêkerdêne. Ey kî rew hesî-yêbî, vejîyayîşê tîje dîyêne; tîje înan rê bi germê xo yê şîrinî çim şîkitêne. Nê deqîqayan ra pey,

şer de şîlîye zor dayêne tîj û hewrî, roşnê tîje xeneqayêne.

Nê merdimê ke rew warîştî, yew amacê înan estbî. Yew cênî gure ra erey mendêne, yew wendekar dibistane ra, yew kokim zî dejê canî ra şîyêne nêweşxane. Pêrone xo hedre kerd û vejîyê tever. Wextê şîyayîşê otobuse amebi. Otobuse bîyêne cayê arêbîyayîşê nê merdiman. Şîlîye hêdî-hêdî dest bi varayîşî kerdêne û otobuse her cayê vîndertîşî ra merdimî girewtêne.

Merdiman şîlîye ra, hîbîyayîş ra xelesnêne. Yew ca de di wendekar xirabe de xo şîlîye ra pawitêne. Yew kêna zî destê xo de notê derse tepîştêne; yew het ra notanê xo ra ewnîyêne yew het ra zî rayîr ra. Ramitoxî çew war de nêverdêne, merdimî estêne pêser û hemîne rê ca dî-yêne. Çilkê şîlîye ginêne serê otobuse ro. Vengê çilkan, bi yew ahengo weş hîşê merdiman de cayê xo girewtêne.

Her sere de yew fikir bi. Kesî yewbînî nêşinasnêne, yewbînî de qisey nêkerdêne. Dêrdê yewbînan ra haydar nêbî labelê zereyê yew otobuse de bî.

GUNE Û MEWAL

Murad CANŞAD

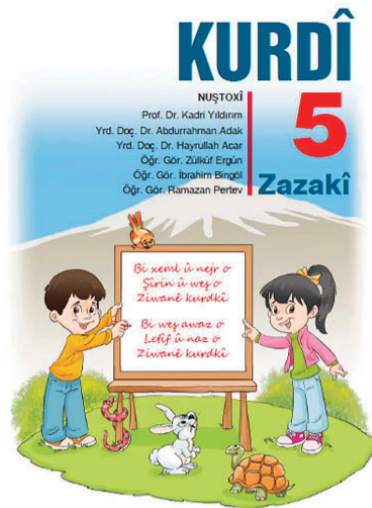
2010 de Unîversîteya Artuklu ya Mêrdînî enstîtuyêk (Enstîtuyê Zîwanê ke Tirkîya de Ciwîyenê) rona. No enstîtu her serre warê zîwanê kurdî (kirdaskî û zazakî) de samedê lîsansê berzî da-vîst telebeyan gêno û bander keno. Nê telebeyan ra di denî samedê beşa zazakî yê. Serra peyêne hîrê telebeyî girewtî.

Oyo ke ez ci ra xeberdar a, mîyanê hîrê serran de xebata ke nê enstîtuyî warê zazakî de kerda na ya:

-Çend kadroyî perwerde kerdê, nê kesî warê zîwan û edebîyatî de xebitîyenê. Şarê ma xebata nê merdimanê hêcayan ra îstîfade keno.

-Nameyê xo "Edebîyatê Kirmanckî ra Nimûneyî" sey antolojî kitabêk hadre kerdo û weşanayo. No kitab sey "tomografi"yê zazakî yo, heme kes eşkeno pêra îstîfade bikero.

-Nameyê xo "Kurdî 5 - Zazakî" samedê dersa weçîna kitabêk hadre kerdo, domanê

ke sinifa çarine qedênaya û sinifa pancine de zîwanê dayîka xo tercîh kenê; eşkenê pêra îstîfade bikerê, zîwanê dayîka xo bişinasnê û bimusê.

-Wendekaranê nê enstîtu ra kesêka hêcaye nameyê xo "Folklorê Kirmancan (Zazayan/Kirdan/Dimilîyan) Ser o Cigêrayîşê" tezê xo yê lîsansê berzî hadre kerdo; no tez qebul bîyo û zazakî de tezo tewr verên o.

Ya, yew estîtuyê dewlete mîyanê hîrê serran de na xebate kerda.

De ma tayê çîyan, hal-hewalê tayê sazgehan û dezgeyanê kurdan bîyarê çîmanê xo ver...

Enstîtuyê Kurdî yê Parîsî 1991 de, yê Îstanbulî 1992 de ronîyayo. Yanî vîst serran ra zêde yo ke kar û barê xo ser o yê. Mîyanê hende serran de xebata ke nê enstîtuyan kerda, çi ya? Çend kadroyî perwerde kerdê? Çend kitabî vetê?

Kurdanê Îraqî amûtam xoser nêbo zî 1991 de dewleta xo ronaye. Sazgeh û dezgeyê perwerdeyî estê, mekteban de kirdaskî, so-rankî, erebkî, îngilizkî, suryankî, turkmenkî dersî yenê dayene. Çend unîversîteyê xo estê. gelo nê unîversîteyan û wezaretê perwerdeyî warê zazakî de çi xebate kerda?

Enstîtuyê Kurdî yê Dîyarbekirî, TZP-Kurdî, Kurdî-Der çendayê serrî yo ke kar û barê xo ser o yê. Gelo nînan warê zazakî de çi xebate kerda, çend kadroyî perwerde kerdê, mîlet xebata nînan ra bi çi şêkil îstîfade keno?

Mîyanê weşanxaneyanê kurdan ra oyo ke îmkanê xo tewr zêde yê, Weşanxaneyê Aramî yo. Çend sey kitabî vetê. Gelo nê weşanxaneyî heta nika bi zazakî çend kitabî vetê?

Zanîyeno ke zazakî merheleyo krîtîk de yo. Ci rê wayîrîye nêbo, vîndî beno şono.

Eke vîndî bî şî, gunê û mewal yê kamî yo? Tena yê dewleta tirkano?

HEWN

Bedriye TOPAÇ

Hepsîyan rê...

Puk o. Xezeb o. Destê serdê zimistanî leşa mina rûte de fetilîno û rêça mergî verdano. Ez serdan ver recefîna. Dormeyê mi pirrê merdiman o. La ê seke bêruh ê. Wina tal-tal qayîtenê. Ez bi heme qeweta xo zirçena. Heme zirçayîşê mi merde yê. Zirçayîşê minê merdeyî ginenê dêsê rîyê merdiman ro. Zirçayîşê mi seke goşanê tu kesî nêresenê. Dormeyê mi de herre çin a. Vengê teyr û turî zaf dûrî de mendo. Daristanan ra dû beno berz. Zergûniye veşena. Darê bê zîwanî bermenê. Asmêno kewe dû ra bîyo sîya.

Ez yew dês de aliqayî ya. Dest û lingê mi giredayî yê. Celadî mîyanê kincanê sîyayan de bi kardîyanê tûjan hêdî-hêdî mi kişenê. Û heme merdimî qayîte mergê mi kenê. Seke her kes cemedîyaye yo. Seke hêrsê her kesî sewbîna cayan de sêwî mendo. Lewanê tu kesî ra yew veng nêvejîno. Verê rîyê mi ra çîmanê mi vejenê. Çimê mi gelîye rîyê min ê. Rîyê mi ra gelîyanê zergunan gêne. Herinda rîyê mi de yew çolo bêaw maneno. Dinyaya mi kenê tarî, ganê mi zaf dejenê. La ez nêbermena. Çünke ez rind zana ke bermayîşê mi beno huyayîşê înan. Dima destanê mi ci ra kenê. Destê mi!..

Ez vana, ez bê destan senî çekuyan kena zergûn? Bê des-

tan senî eşq vila kena? A vîsta de heme qeweta mi vîndî bena. Ez bermena. Cîniya ke zerrîya mi de ya, bena lale. Heme çî permelîno ro xeyalanê mi de, mireno...

Destê mi çin ê. Înan destê mi girewtê. Destê mi bazine mi ra cira kerdê. Reyanê mi ra gonîya mi rişîna erd. Ez bi no dej hêdî-hêdî mirena. Tena yew damara mina barîye de gan maneno. Gonîya mi verê çîmanê her kesî de herekîna. Her kes bêveng o. Her kes uca der o. Tu kes uca çin o...

Vewre varena asmênê sîyayî ra. Yew vengê lingan keweno mîyanê vengê vewre û hetê mi ser yeno. Wayîrê vengê lingan qîsey keno. Vano: "Wa çimê mi yê to bê." Ez rîyê ey nêvînena la rîyê ey ra yew derya herekîno gelîyanê rîyê mi. Û kewza xo ginena ruhê mi ro. Ez roştîya dinya gêna ey ra. Dima destanê mi pêgêno. Vano: "Bigê, destê mi, yê to yê." Germinîya destanê ey sey helmê xezalan o. Ez bena germine. Û yew şîware dano mîyanê destanê mi. Ez vana: "Ti kam î?" Vano: "Ti mi rind nas kena. Ez merdimê peyê dêsan a." Ez vana: "No şîware ê kamî yo?" Vano: "Yê ma yo, yê merdimî yo."

Ez hewn ra xilê serê xo bîya ke ez mîyanê araqî de menda. Lîhêf mi ser ra ginayo erd ro. Ez cemedîyaya. Tayê wext tesîrê hewnî ra mi wina tal-tal qayîte destanê xo kerd. Destê mi herinda xo de vineteyî bî. Gama ke aqil ame sereyê mi, mi xo bi xo vat "Mektubanê peyê dêsan ez wina kerda?" Dima mi qayîte

dormeyê xo kerd. Wext zaf derbaz bîyo. Mîyanê min û wextî de se serrî viyardê ra. Dinya kewta destanê tarî. Kam çî zano ke tîje nika çiças dûrî ya. Roştîye ra yew çî nêmendo. Tarîya şewe herekîyaya odaya mi kî. Bi rengê xo yê sîyayî seke leşa mi kî boyax kerda. Ruhê mi seke çarnayo rengê xo. Ez wazena peyser rakewî la reyna hewn çîmanê mi nêkeweno. Tim o dês yeno mi ser. Tim rîyê nênasî, zerrîyê nasî yenê mi ser...

No dêsê ke wina tim verê çîmanê mi der o, destpêke kuçeyî der o. No dês tim uca bî. Çi wext virazîyayo? Çi samed ra virazîyayo? Yan zî kamî viraştê, ez nêzana. No dês kemeranê qalînanan ra virazîyayo. Gama ke merdim xo ser de qayîte der û dormeyê nê dêsî keno, yew kaşo qij vînenê. Ez vana qey verê uca ra kemerî ginayê rayîr ro û samedê seveknayîş rayîrî kî no dês virazîyayo. Merdim nêşîkîno samedê viraştîşê nê dêsî sewbîna çî vajo. Nê rojan de ez çî taw verê nê dêsî ra ravêrî yew vîsta vîndena û qayîte ey kena. Verê wina nêbî. Qet dîqetê mi nêantenê. Ne berzîya ey ne kî kemeranê ey seba mi tu çîyê îfade nêkerdene. Xora yew dêsî qey dîqetê mi bianetenê ke? Seke mi vat, no nê rojanê peyînan de vejîya. Nê rojê ke ez peyê dêsan ra mektuban gêna. Mektubê ke ginenê dêsanê mi ro. Mektubê ke versîya merdimanê peyê dêsan kenê ruhê mi. Mektubê ke tim xo rê yew rayîr gêrenê...

Ez tayê wext cayê xo de nata-bota lebetîna. Gama ke çî-

manê xo cadana ancî o dês yeno verê çîmanê mi. Dima zî hewnê ke mi dîyo... Yew dej sey kermê dare zerrîya mi hêdî-hêdî weno. Zerrîya mi bi çekuyan bena pir la zîwanê mi lal o. Zerrîya mi wazena ke nê jehrî birîşno pelan. Zerrîya mi wazena ke qey no dês hende ganê mi dejneno kaxidanê sipîyan ra vajo. Ez herinda xo ra wirzena ra û şona lamba kena ra. Yew roştîya zurekere odaya mi de vila bena. Verê çimê mi dejenê la dima musenê na roştîya zurekere. Pencera ra vengê şaristanî kewenê oda. Zereyê oda vengê bêkesan ra beno pir. Nê vengî sey vengê herra mina rindeke nîyê. Herra mina ke nika paganê rijîyayan ra pirr a...

Ez şona verê rafê kitaban û mîyanê kitaban ra ê mektuban gêna. Ez înan kena ra û çîmanê xo çekuyan de fetilnena. Desin de yew şîliya germine çîmanê mi ra herekîna û ginena mektubanê destê mi ro. Çekuyê ke pelan ser de yê, bi şîliya çîmanê mi xo kenê mird, kewenê tîmîyan. Ez û mektubê destê mi ma bêvengîye bare kenîmê. Porê mi kewto tîmîyan. Ez sey yew toqa bi qeleme porê kena are. Dima yewna qeleme gêna û kursî ser o nişena ro.

Verê, ez sereyê xo kena berz û xo ser de qayîte Homayî kena. Serwedartîş qeleme der o. Serwedartîş çekuyanê mi der o. Nika wextê nuştîşî yo. Çekuyê mi sey yew kardî ginenê pelan ro. Û pelan ra gonî herekîna. Çekuyî bi pîrodâyîşê heme hepsîyan ginenê pelan ro.

Beno nêbeno. Beno nêbeno, di keyney benê. Şinê jew îni ser, şinê îni ser xo rê awke. Ewnenê awke ra. A vana:

- Ez xasek ane.

A bîne vana:

- Ez xasek ane. Ju ja ra vana ke:

- Nê ti rind a ne jî a rind a. Keyno mîyo de Zîna Zîndanî rind a, lajeko mîyo de Memê Alo rind o. Ê bi xo keynê perîyan ê.

Vanê:

- Bê ma hele Mem û Zîn ya bîyam pêhete, en bol kamcîn rind o. Şinê genê anê pêhete, kumjî erzenê bano ser, insan hewn di maneno. Şinê ay kenê xo quçî anê Memî hetek. No serdê dinyay ra mesela, Şam ra benê Şerq yanê benê dûrî.

Mem hesyeno bi xo ke şewa, keyneke amewa hete. Ewneno ke keyneke bol xasek a.

Vano:

- Aman keynê tîya kê ma de çiçî geyrena?

A vana:

- Tîyê kê ma de çiçî geyrenê?

O vano:

- Ez kê şima nîyamanê ke, ti amewa kêdê ma. A kerda xo desto ser a bişewe berda, bê xeber berda.

O vano:

- Nê ti amewa kê pêrdê mi.

A vana:

- Ti ameyê kê pêrdê mi. Nêsilasnenê, nêzanê.

A vana ke:

- Ez xemel nêkeno, yanê ez ameyanê kê dê şima, ez vanane ti ameyê kêdê ma.

O vano:

- Vinde ez to rê vajî. Qonaxê pêrdê mi çewres lingin o.

A vana:

- Qonaxê pêrdê mi jî çewres û jû ling o. Pîya şinê amorenê ke heqet çewres ling o. Ju bergîrê lajêkî esto bol rind o, istoro weş o.

Vano:

- Hadê ma şime istorî hete. Seheta ke şinê istore hete a hewna xemel kena ke, kê pêrdê lajêkî yo. Yenê dîyar giştananê xo degiş kenê, jew yatax de kewnê. Beno şewra lajek ewne ke keyneke hete çin ya. Fina ê perîyo kerda xo dest o sera giro ta berda kê dê ci.

Lajek werzeno

Vano:

- Maya mi ju keyneke eşmo amê kê dê ma bol rindi bî, filo ca rabî, namê ci Zîne bî.

A vana:

- Oxil! Hewnê şewo, xemel meke. To hewn dîyo.

O vano:

- Maya mi hewn nêbe. Ma giştanê xo degiş kerdî, pîya qisey kerdî.

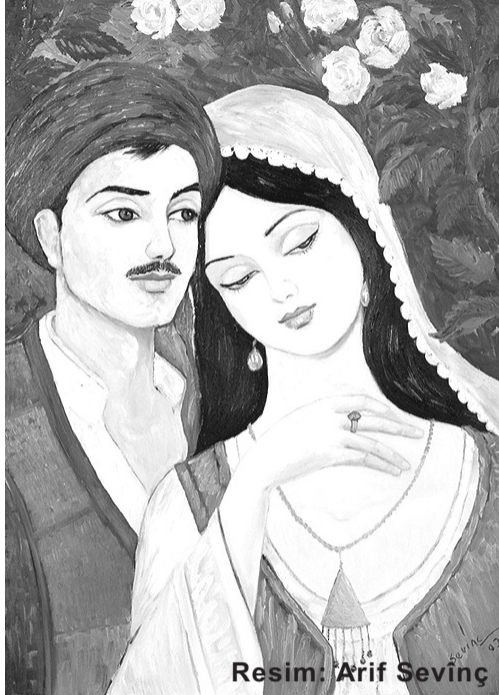
A jî şewra werzena marda xo

MEMÊ ALO

Arêkerdoxe: **Hacer PETEKKAYA**

Mintîqa: **Çêrmûge**

Çime: **Sedîrye Petekkaya**

Resim: Arif Sevîç

ra vana: Eşmo mi hewn de xo de Memê Alo dî. Ez şîbyanê kê dê ci.

Maya ci vana:

- Oxil to hewn dîyo. Ti senî tîya ra şîya Şam kêdê ci?

A vana:

- Maya mi, mi hewn nêdyo. Ma giştanê xo degiş kerdî, pîya qisey kerdî.

Mem jû tenya wo, bol qîymetlî yo. Nişeno ro istore vano:

- Ezo şîrî kêdê ci. Şino, şino, şino... Ray dûrî ya. Bol şino. Şino Xidir Xoca raştê ci yeno, destê xo dano mîyanedê ci ro.

Vano:

- Tîyê şinê, kê pêrdê Zîne meşo, şo kê dezadê Zîne. Şino ke ju keyneka asmêre de mesela yanê. Şino îni ser. Vano:

- Keynek, kê pêrdê Zîne kotî yo?

A vana ke:

- Zîne ez ane.

Vano:

- Aman! Ti Zîne nîya. Eke ti Zîne bîyayê se ez to keno qurbanê lingda na istore, senî ti Zîne bena? Ti xar a.

La vana ez Zîne nîyane, Zîne embaza min a. Ja ra şino. Xidir Xocay ci ra vato, "Ti ke şinê, verî, di gencê ja selam ra ci de, tey xoş-bêş jî meke. Jewna wo ja qe selam jî ra ci mede o şeytan o. Şo dîna teney a kişte estê selam bide, ê dezayê Zîn ê, şo kêdê îno." No şino hendik ci rê Zîne meraq a, selam dano ra îno, vano:

- Mi berê kê pêrdê Zîne.

Peynî meraq ra dahanî nêşeno şiro kêdê dezandê Zîne. Şino pêrdê ci wa pîya dama kay kenê. Vanê ma ele kamî ro dim se, ma do ey beme çekim zîndo. Dami

kay kenê, kenê tim Mem damî dano îna ro. O şeyto yeno vano ke:

- No qandê Zîne ame wo. Şima goşa mi bidê Zîne bîyarê pencera, wa o bewno Zîni ra şima dame eyro dê, ele eyro dê.

Şino Zîne ano pencera. O ewneno Zîne ra, ê ele danê Memî ro.

Vano:

- Zîne ele dawa mi ro. Destanê ci girêdanê benê çekene zîndo.

Zîne vana:

- Mem ja veyşo se bo?

Veyndana jewerî vana:

- Ez perey dano bi to, aylixa to dano. Ti şewra şon de bê Memî rê nan virade bîr. Na ne cayê qaze verdana, ne rib û kincî verdana, cayê tebawo weş nêverdana pewjena ci rê rişena. Mevaje ke o aylixçî ê hemî çî-mî bi xo weno ey rê jew lete nano wuşk viradano ke o qeder nêmiro ha.

Rojê pîyê ci, birayê ci şinê suke, keye di nêbenê. Na vana:

- La mo ez helisyane ju qaze mîyanê ci kena pirdê rizî pewjena û selate kena şina bîrî ser.

Şina bîrî ser jew çaqil viradana, vana Memo. O vano:

- Ti kam ê, çaqil viradanê?

Yaw vana:

- Ez Zîn ane.

Vano:

- Of Zîne kê pêrdê to wedaryo, to senî jew roje jew loqme nano rind nêrişt, tim û tim nano wuşk rişt.

Yaw vana:

- Kê pêrdê ê aylixçî wedaryo. Mi aylixa jew tepişto şewra şon de nê qaze verdê ne teba verda wo, pewto rişt. Teba nêverda wo, kê pêrdê xo wedar-nawo.

O çax vano:

- Zîne ez ju Ayata Kursî waneno, xo çekene hîrê metroy bîrî ra berz, ti şena mi tefşê.

A vana:

- E la. Seheta ke no xo çekeno, nêşena tefşo fina guneno bîr ro mîyanê ci şikyeno.

Vano:

- Zîne mîyanê mi şikya 'ecêba ez se krî?

La vana:

- Hele fina xo çeke, ez na fin to tepşeno. Xo çekeno nayde tefşena.

Vano:

- Zîne mi rewna zanîyê xo radergî nêkerdê. Ti zanîyê xo rone ez serê xo

sernî radergibî û zanîyanê xo raştî kirî. Seheta ke nînganê xo keno raştî mireno. A ewnena tunikda ci de ju kardî ya tunikda ci de, kardî gena dana xo ro, xo jî ey ser o kişena. Pîyê ci no yenê ewnenê Zîne keye de çinya, şinê geyrenê ro ci ke a ya bîrî ser o. A jî merda, o jî merdo. O şeytan Beko vano:

- Bîyarê ma juwere mesela asmêre de mezê kim, juwerî dew de mezê kim, wa jewbîna ra dûrî bê.

Juweri ja dekenê, juwerî tîya dekenê. Zamanê maneno, bol şino tay şino, vîst roj ari ra ravêreno o şeytan vano:

- Hele bîyarê ma mezelanê ci akim, ê se bî.

Ê Zîne akenê a mîyo de çin ya, ê Memî akenê o mîyo de çin yo.

Vano:

- Bîyarê ma bipeynim ortê ci akim ke nika eyê pêhete.

Peymenê ortê ci akenê ke eyê pêhete. O çax birayê keyneke ju govde dano ê şeytanî mil ro, milê şeytanî cikeno.

Vano:

- Sebebê hemî çî ti yê, yanê ma nîna ra merdim rind dîyê keyna xo bi ci dime. Ti bîyê sebebê hurno.

Ê o çax benê çitê qabrixêrî, dahanî bîyê eşkeray ya. Waxto ke milê ê şeytanî dano piro gunya ey erzyena qeladê here şino guneno ortedê îno. Ortedê beno telîyê qerê çalî nêverdano ke bêrê pehete, jewbînanê xo bivîne. Nê telî şewra cikene şonde beno. Şonde çikenê şewra beno. Yanê bîyo bela. Qedyê şîi.

HEYDERÊ MI

Sevîm AYDIN

merdeyê ma yê waxt û bêwaxtî estê...

bê ronîse lewê mi de va bibervîme Heyderê mi bibervîmê...

purt nêmendo purtî ser o pezîk nêmendo pezîkî ser o... zengen gureto

do serê zerrîya ma ro, kinita zere ra teyîna hesrete bel bîya reyê ti vaje

reyê ez vajî bibervîmê Heyderê mi bibervîmê...

verê dêsû de hêştîrî çimû de çand serrî eve na qeyde kalik û bavikê ma

vileçewt mendê... bibervîmê Heyderê mi bibervîmê...

eve nê hêştîranê xo serrûnê vîndbîyayû ra çand serrûnê xo peyser bîyarîmê...

Mêrdîn, 29.01.2013

Nota: Mucahit Goker

MI BENÎ

Vate û Muzîk: Anonîm
Mintiqa: Çewlîg

Mi benî lo mi bînî
Dayikê willa mi bînî

Mi bînî lo mi bînî
Dayikê willa mi bînî

Key marî bêrî şawênî lo lo mi bînî lo mi bînî
Mi bay mira wazênî dayikê willa mi bînî
Dêst mirî henî sawênî lo lo mi bînî lo mi bînî
Çim mirî sûrmî uncênî dayikê willa mi bînî

Por sîyay mi şuni kênî lo lo mi bînî lo mi bînî
Kincun newunî mirî anî dayikê willa mi bînî
Mi bîn vewê xu kênî lo lo mi bînî lo mi bînî
Von ma bîn hinî nîanî dayikê willa mi bînî

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

bawkone (Hênî)
dakone (Çewlîg)
dakûne (Mîyarûn)
dêkone (Pali)
dûkuni (Tawz)
hodar (Pasûr)
vaşo bêkok (Dêrsim)
xodare (Dêrsim)

Kurmancî: bêwkane, dê-
kane, nanê şivên

Soranî: çekem, muxur
Goranî: beredemûke, moxir,
zolulaw beluwî
Latînî: *Viscum album*
Tirkî: adi burç, adi ökseotu

Na nebateke parazît a. Za-
fîne dara mazêran ser o yena.
Ristimê xo erzena gilane dar
ser o û yena. Hetan ke dar
wişk bo, na dare ser o cu-
yena. Şarê ma mîyan de, ca
ca na nebate sey zîyare qe-
bul bena. Dewê mi Pul de, cayo
ke na nebate pêşiyaya mazê-
ran, uca ra zîyarê dakonek
vaciyeno. Rojo yeni şarê ma
şinî tiya de kinc bestenî ney
daran û xo ra bext wazenî.

vindertişê kapî: 1.mîr, 2.kizîr,
3.sofî, 4.dizd, 5.qine ser û 6.qi-
loçan ser.

Yanî goreyê kewtişê kapî kay
qezenc bena.

Arêkerdax: Roşan Lezgin
Mintiqa: Licê

Rojnameyê *Roja Welatî* de Metnê Kirmanckî

Rojnameyê Roja Welatî (1977), Roja Newé (1963) ra dima rojnameyo diyin o ke Tirkîya de bi kurdî-tirkî vejî-yeno. Roja Welat, 15 rojan ra reyê weşaniyeno. Hûmara ey a yewine 15 êlule 1977 de weşaniyaya. Nuşte û xe-berê ke Roja Welatî de weşaniyayê hîna zaf tirkî û kurmanckî yê.

Hûmara diyine ya Roja Welatî de her di lehçeyê Bakurî, yanî kurmanckî û kir-

manckî pîya ca gênê. Nê her di lawikê ke arêkerdax yan zî vatoxê înan diyar niyo, sey metnanê kurmanckî tirkîya nê metnan zî esta la mi tena kirmanckîya înan sey şeklê orijînalî neql kerdî. İhtîmalo pîl badê metnê "Macera î Silêmonî Gince" û "Xona Hecî" ke Roja Newé de weşaniyayê, nê her di lawikî metnê diyin yê kirmanckî yê ke yew rojnameyê kurdan de ca gênê.

Roşan Lezgin

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN!

GULÊ*

Gulê vore vora
est o riye hardi
est o riye hardi

Gulê niyi senikê vaze
vaze to re tayna biyari
vaze to re tayna biyari

Qese ke mî ve Gula xwo ra kerdî
awke deru berdi
awke deru berdi

Lao mî re biya
puşiya seri
peştamala veri
tazê sere sari
tazê sere sari.

Erê heyî heyî heyî
tayê cero yênê Gula mîn a teyî
Gula mîn a teyî
Gulê ez sonu suka Erzingani
suka Erzingani

Gulê niyi senikê vaze
vaze to re tayna biyari
vaze to re tayna biyari
.....
.....

Gulê tî çî vana
ez to re biyari
ez to re bi yari

Gulê vore vore vora
est o ri ye hardi
est o ri ye hardi
Qese ke mî ve to ra kerdî
awke deru berdi
awke deru berdi.

Lao mî re biya
fosa serê sari
sala miyanê bari
ayne vere çari
sala mi yanê bari.

(*) Stranek jî aliye Dêrsim
(Bî zaravayê dîmilî)

LAWKA USÊ SEYDALÎ

Se kerî se kerî ardê mî qediyayi
Domanê mî vêsanê ez se bikeri
roje dî roj niyo
dang û bulxûra baskeri
seve dî sewî niyo
derd û ciraniya dêyn kerî
sere dî ser niyo
sarirê moravayêni bikeri.

Se kerî se kerî ardê mî qediyayi
domanê mî vêsanê ez se bikeri.

Xurên kota derune usari
domonê mî merdî qediyayi
çikênî kemerû nê kuna
destûnê mî de koyî poyayi

Se kerî se kerî ardê mî qediyayi
domanê mî vêsanê ez se bi-
kerî.*

*Çime: Roja Welat, Hûmare 2,
30 Oktobre 1977, r. 15

KAYÊ MA

MÎR Û KIZÎR

No kay bi kap kay beno. Hîna zêde kayê şansî yo, çîyan ser o kay kenê. İdyomê ke vanê "kap eştene" nê kayî ra virazîyayo.

Vanê "Ez kapê xo bierzî, hela çî yeno!" Yanî ez xo biceribnî, hela senî beno, belkî ez qezenc bikerî.

Yan payanî ra yan zî ronîşte, her kes bi dore kapê xo erzeno. Gama ke gap gineno war o, goreyê şeklê ke kap erd de vinderto ra kay qezenc beno.

Eslê xo de çar şeklê vindertişê

kapî estê: 1.mîr, 2.kizîr, 3.sofî û 4.dizd.

Labelê reye esta, kaykerdaxî cayêkê nermekî de kay kenê. cayo winasî de kap hewa ra senî gina war o, êdî nêpekeno, wina erd de maneno. Eke wina bo, a game kap eşkeno qiloçan ser o, yan zî qine ser o war de vindero. Bi no qayde zî benê şeş şeklê